РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.

"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Всї листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.

"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., субота 9-го червня 1917. Ч. 67. VOL. XXV. JERSEY CITY, N. J., Saturday, June 9, 1917. No. 67.

ВІСТКА ПРО АВТОНОМІЮ УКРАЇНИ.

Російське правительство признало права української мови в школах.

„ЛИШЕ СКОРИЙ МИР МОЖЕ ВИРАТУВАТИ РОСІЮ" -- ЗАЯВЛЯЄ ПРЕЗИДЕНТ РАДИ, ЧХЕІДЗЕ.

Революційні заворушеня в Чехії і Моравії.

Вісти з України.

Пєтроград. — Російські часописи доносять, що

тимчасове правительство проголосило АВТОНОМІЮ УКРАЇНИ.

Границї України має означити тая званий київський округ.

Проклямація автономії України викликала легко зрозуміле одушевленє і нечувану радість.

Телєграми з ріжних сторін доносять про творенє під сю пору полків українських добровольців.

(Повисше наведену телєграму подала польська шікаґовська часопись „Дзеннік Звйонзкови" в числї з 5. червня. Редакція нашої часописи віднесла ся до редакції „Дзенніка Звйонзкового" з просьбою о подане жерела сеї телєграми. Яко відповідь одержала наша редакція поясненє, що згадана телєграма надійшла з Петроґраду через Париж. Рівночасно наша редакція поробила стараня, щоби засягнути близших інформацій у тій справі впрост з Росії).

З нарад українського національного зїзду в Києві.

Київ, 20. цьвітня. — Тут відбуваєть ся український національний зїзд. На зїзд прибули представителї українських просьвітних товариств, економічних орґанізацій, селянських товариств і союзів не тільки з міст і сіл України, але й з многих місцевостий росії. В тім числї прибули також представителї з Петроґраду, Москви, Томска і з инших далеких міст.

Зїзд привитав промовою предсїдатель Головної Ради, проф. Грушевський. Предсїдателем зїзду вибрано представителя Кубанї, Ерастова.

Вислухавши ряд предложень, зїзд приняв резолюцію, **що згідно з історичними традиціями і сучасними реальними потребами українського народу, зїзд вважає, що тільки національно-територіяльна автономія України може забезпечити потреби нашого народу і всїх инших народностий, живучих на українській земли; тому, що такий автономний устрій України, а також инших автономних частий Росії, буде мати повну ґарантію при федеративнім устрою Росії, зїзд вважає найкрасшою формою державного устрою федеративно-демократичну републику, а одним з головнїйших принципів української автономії — повне забезпеченє прав національної меньшости тих народностий, котрі жиють на Україні.**

Рішенє правительства щодо науки в українській мові.

Тимчасове правительство одобрило слїдуючу програму щодо шкільної науки в українській мові:

В народних школах в ґуберніях і областях з українським населенем уводить ся науку в українській мові під услівем обезпеченя прав меньшости. Російський язик, яко загально державний, є в народній школї примусовим предметом на другім роцї науки.

В учительських семинаріях і інститутах на Україні вводить ся науку української мови, літеартури, історії і ґеоґрафії.

У висших наукових заведенях уводить ся катедри українського язика, української літератури, української історії і західно-російського права.

(„Рѣчь", з дня 19. цьвітня).

Резолюції, приняті на зїзді українських учителїв.

Київ, 20. цьвітня. — Український педаґоґічний зїзд приняв між иншим слїдуючі **резолюції в справі висших шкіл.**

1) Звернути ся до українських учителїв, котрі жиють поза Україною, щоби вони сейчас переселили ся на Україну.

2) Предложити професорам і учителям висших шкіл на Україні, володіючим українською мовою, щоби вони в своїх лекціях уживали нашої мови, а в крайнім случаю, щоби відкривали паралельні курси на українській мові.

3) Привитати намір „Українського Наукового Товариства" приступити до зорґанізованя „Української Академії Наук".

4) Признати бажаним засноване, кромі чотирох катедр, предложених правительством на введене в висших школах на Україні, а се: історії, української літератури, мови і права зараз з початком 1917-18 академічного року, ще трох катедр, а се: катедри української історії, етноґрафії з переглядом народної поезії та ґеоґрафії і штуки.

Український педаґоґічний зїзд прпняв слїдуючі **резолюції в справі середних шкіл:**

1) Наука української мови, історії і літератури є обовязкова по всїх школах на Україні.

2) В тих школах, де ученики в більшости є Українці, треба завести в перших клясах науку зовсїм на українській мові, в прочих же клясах повинно ся учити тільки мови і предметів українознавства, але через два роки у всїх тих школах наука повинна відбувати ся зовсїм по українськи.

3) В українських ґімназіях утворюють ся російські паралельки, де того вимаґає значна меньшість Росіян.

4) Де покажеть ся значна меньшість українських дїтий, там все таки повинна бути забезпечена наука української мови.

Український педаґоґічний зїзд прпняв слїдуючі **резолюції в справі народних шкіл:**

1) Конечна перерібка істнуючих тепер учебників для народної школи в потрібнім числї.

2) Українізація одноклясових початкових шкіл повинна бути здійснена з початком нового шкільного року; російська-ж мова, яко предмет науки, повинна бути аж є третім роцї науки; в висших і початкових школах українізація щодо мови і науки повинна бути переведена постепенно, відповідно до педаґоґічних засад; наука української мови, літератури, історії, ґеоґрафії й етноґрафії України повинна бути у всїх школах того типу.

3) В двоклясових сельських школах в першій клясї з новим шкільним роком повинна бути переведена повна українізація; в другій клясї вводять ся висше намічені предмети українознавства яко обовязкові.

Зїзд закрив ся після пращальних слів предсїдателя зїзду, **Науменка**, котрий висказав свою **радість, що справа української рідної школи, яку помалу** підготовляли попередні поколїня, опинила ся тепер в руках вільних молодих українських діячів.

Заки члени зїзду розійшли ся, відспівали „Заповіт" Шевченка і „Вічную память" товаришам, погибшим у боротьбі за свободу.

(„Биржевыя Вѣдомости", з 21. цьвітня).

Границї автономії України.

„Русскія Вѣдомости" доносять, що **на зїзді Українців в Києві означено границї будучої автономної України** після проєкту Садовського як слїдує:

Західну границю творять люблинська і ґродненська ґубернїя; північну — ріка Припеть; полудневу — Азовське море і Чорне море; східну — Кубань.

В склад України входять: вісїм цїлих українських ґуберній і части ґуберній неукраїнських.

На зїзді принято резолюцію, в якій признано російським установчим зборам право санкції (потвердженя) автономії України.

Признано, що заходить невідклична потреба утвореня краєвої ради.

Зїзд є тої гадки, що границї між державами повинні бути визначені згідно з волєю пограничного населеня.

(„Рѣчь", з 24. цьвітня).

Москалї на Україні орґанізують ся.

В Києві орґанізуєть ся товариство полудневих Москалїв під назвою: „Общество юго-руссов". Товариство має на цїли зорґанізоване демократичних Москалїв, мешкаючих на територїї України.

„Юго-россом" називаєть ся сей, котрий своєю мовою признає російський літературний язик, а місцем своєї дїяльности територію свобідної України.

Товариство буде старати ся вияснювати і хоронити права національних меньшостий та боротп ся зі всяким вузкоглядним напрямом, відкиндубь він походив би.

При рішаню всяких загальних справ товариство буде йти рука в руку з українською демократією, жадаючи всюди пропорціонального числа представників. Небавом буде виготовлена точна програма і будеть ся приймати членів до товариства.

В РОСІЇ

„Лише скорий мир може виратувати Росію" — заявляє Чхеідзе.

ПЄТРОҐРАД, 7. червня. — Президент Ради робітничих і салдатських депутатів, **Чхеідзе**, голова так званого „невидимого правительства", заявив нинї отсе в розмові з кореспондентом „Зєдиненої Преси": **„Американські робітники і демократи можуть вчинити найліпшу прислугу для Росії і в сей спосіб помогти до здемократизованя сьвіта, коли змусять всї правительства цїлого сьвіта до як найскоршого покінченя війни".**

„Чи се помогло би Росії, коли би Америка вислала до Европи гармати до боротьби з Нїмцями?" — запитав я.

„Лише тоді посилайте армію, — заявив Чхеідзе — **коли думаете, що в сей спосіб дало би ся скорше покінчити війну.** Для нас є головним осередком революція. На кожду справу в сьвіті ми глядимо з точки революції, бо революція має міжнародне значінє. Вона причинить ся до розвою всїх народів на сьвіті.

„Революція є виїмком в історії сьвіта, бо хучила ся в часі війни. А тепер, щоби забезпечити для нашого лодоптаного народа добродійства, які принесла зі собою революція, треба як найскорше покінчити війну.

„Війна мусить бути покінчена на підставі „мира без заборів і відшкодовань" і народи малих націй мусять одержати право рішати про свою долю".

„Чи може Америка помогти Росії, посилаючи їй машини, вози і шини?" — запитав я.

„Посилайте, — відповів Чхеідзе — **коли думаете, що в сей спосіб дало би ся скорше покінчити війну".**

Керенський відїхав знова на боєвий фронт.

ПЄТРОҐРАД, 7. червня. — **Міністер війни Керенський відїхав на північно-західний боєвий фронт, щоби звидїти головні кватири в Ризї, Двинску і Мінску.**

В середу виголосив Керенський на засїданю Ради робітничих і салдатських депутатів промову, в якій **остро виступив проти діяльности мирової партії,** вказуючи на її погубні наслідки. Бесїда Керенського зробила на членах велике вражінє і її перериване часто гучними оплесками.

Конець кронштадської „републики".

ПЄТРОҐРАД, 7. червня. — Заворушеня в Кронштадї зовсім устали. **Кронштадська Рада робітничих і салдатських депутатів признала авторітет тимчасового правительства.**

Між правительством а повстанцями прийшло до помиреня. Президент кронштадської „републики", Ламанов, підписав мировий договір.

Найбільші заслуги коло втихомиреня незадоволених Кронштадців положили члени Ради, Скобелев і Церетелї.

Робітники в Петроґраді осягнули свої домаганя.

ПЄТРОҐРАД, 6. червня. — Грозячий страйк в тутешних фабриках амуніції і воєнних матеріялів, який був на нині заповіджений, зістав полагоджений в сей спосіб, що **властителї фабрик згодили ся на жаданя робітників, признаючи їм 6-годинний день праці і підвишку платнї.**

Гінденбур предкладає російській Радї депутатів мир.

Петроґрадський кореспондент американської часописи „Ню Йорк Таймс" доносить:

ПЄТРОҐРАД, 6. червня. — **Я одержав потверджене вістки, що Гінденбурґ прислав бездротним телєґрафом заяву до Ради робітничих і салдатських депутатів, висказуючи симпатію Нїмців до клича Ради „мир без заборів і відшкодовань" і готовість до заключеня мира.**

Нота президента Вілсона ще не оголошена.

ПЄТРОҐРАД, 7. червня. — **Російске правительство,** як се урядово оповіщено, **здержить ся з оголошенем ноти президента Вілсона в справі воєнних цїлий Злучених Держав так довго, доки Росія не одержить також і від прочих своїх союзників заяв в тійсамій справі.**

Нота зробила сильне вражінє, бо містить в собі відповідь на кожде питане російського правительства.

Документи з тайними договорами пропали з петроґрадського архіву.

АМСТЕРДАМ, 6. червня. — Нїмецька часопись „Гамбурґер Фремденблят" оголосила телєґраму зі Стокгольму, що з Росії одержано вістку **про таємниче запропащене оригінальних документів з договорами, які були заключені в 1913 р. між Росією і її західними союзниками.**

Дотичні документи находили ся в архіві в департаменті для заграничних справ.

3 міл. бушлів пшениці пійшло з димом.

ПЄТРОҐРАД, 4. червня. — В околиці Мінска вигоріло цїлковито поверх 7.000 акрів ліса.

В Саратові впали жертвою огню 3 великі збіжеві склади, які містили в собі около 3 міліони бушлів пшениці.

Здогадують ся, що причиною огню був підпал. Заряджене слїдство є в тоці. Чи жертвою огню впали також люди, доси нема про се вістий.

ВІЙНА З ІТАЛІЄЮ:

Протинаступ Австрійців над Ізонцо. — 11.000 полонених.

ЛОНДОН, 7. червня. — Австро-угорська головна кватира оголосила слїдуючий звіт про останні воєнні операції над рікою Ізонцо:

„На боевім фронтї здовж ріки Ізонцо неприятель робив даремні зусиля, щоби відзискати втрачені окопи в околиці Ямяно. Наші війска не лише удержали ся на здобутих становищах, але й ще їх значно розширили, здобуваючи сусїдні окопи.

„Після дотеперішнього звіту число Італійців, полонених в останних трох днях, виносить 256 офіцирів, між ними 4 штабових, і поверх 10.000 жовнірів.

„Деякі італійські полки дістали ся в полон, не маючи майже зовсім врат анї в

(Продовжене на сторонї 2-гій).

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
to United States:	В Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
to Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

AMERICAN ASSOCIATION OF MEMBERSHIP LABEL FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописи не звертають ся.

З біжучої хвилі.

—o—

Петроґрадська „Рѣчь" доносить за „Кіевляниномъ", що проф. М. Грушевський помістив у „Новій Раді" таку заяву:

В критичну хвилю, коли російське правительство збирало ся викорінити українство в Галичині і Росії, не вяжучи ся найбільше вандальськими, варварськими способами, Українці не знайшли помочи і піддержки ніде у великоруській суспільности, крім соціял-демократів, і се зродило серед Українців глибоке недовіре до російської поступовости і демократії. Длятого появила ся неминуча конечність забезпечити українському народови державне право: або федерацією російської держави, а коли ні, то і **повною независимостию України.**

Прапор самостійної України розвинеть ся в той час, коли всеросійські централісти захотіли би вирвати з наших рук стяг широкої української автономії в федеративній і демократичній російській републиці.

Часопись „Шікаґо Трібюн" одержала зі Стокгольму телеґраму слідуючого змісту:

Керенський, міністер війни і під теперішну пору властивий провідник Росії, попирає новий плян утвореня **„Федерації держав від Балтійського моря до Чорного".**

В склад сеї федерації держав мали би війти: **Фінляндія, Естонія, Лівонія, Курляндія, Литва, Польща і Україна.**

Керенський є тої гадки, що в сей спосіб дало би ся усунути небезпеку поділу Росії на 20 републик.

Згадана федерація держав була би зложена з 9 автономічних країв під зверхностию Росії і з правом Росії веденя заграничної політики. Злучені у сій федерації держави числили би поверх 30 мільонів населеня.

З Парижа доносять, що Адпре Шерадам, звісний в Европі яко один з найвизначнійших знавців сьвітової політики, заявив в розмові з кореспондентом американської часописи „Ню Йорк Таймс", що **Німеччина є близко своєї цїли,** яка сягає далеко взад до року 1901; **нею є утворенє осередного бльока держав, який обіймав би Австро-Угорщину, Туреччину і Болгарію, а який є тепер в дійсности невичерпаним жерелом фінансової й економічної сили.**

Шерадам заявив:

Загал постійно обманювано щодо сили резерв неприятеля. Взагалї військові критики втратили зі своїх очий факт, що коаліційний бльок, зложений з Німеччини, Австро-Угорщини, Болгарії і Туреччини, є всилї кождого року доставити 1,300.000 нових рекрутів.

Про велике значінє за всяку цїну задержаня у своїх руках Дунаю я писав і говорив в січни 1915 р. Коли би се було зроблене, то нинї була би Німеччина відтята від свого головного жерела помочи і війна була би скінчила ся перед двома роками. Тепер є річию неможливою виголодити Німеччину, яка доперва щойно тепер зачинає збирати плоди зі здобутих територій, котрі вона приготовила до промислового визиску.

Є фактом, що Німеччина має вже нинї у своїх руках землї, яких вартість представляє більше мілїярдів нїж вона потребує на покрите воєнних коштів. В додатку Німеччина здобула контролю над банковими методами своїх союзників. Тому є зовсім зрозуміле, длячого на „мир без відшкодовань" німецькі політики без ніяких трудностий годять ся.

Щоби довершити свій територіяльний і фінансовий плян, Німеччина робить приготованя до здобутя земель, званих Малоросією. І можна на кождий случай надіяти ся, що Німеччина буде відтак достаточно наладована, аби відпочивати, вдоволяючи ся своїми добичами.

Пійотрковські „Вядомосці Польске" — як доносить нюйорський „Телеґрам Подзенни" — помістили статю про будучий державний устрій Польщі. Автор статі конче домагаєть ся короля для Польщі. А як Поляки є захоплені королем, нехай послужить сей вислів автора: „Хто буде королем? Отсе є питанєм житя і смерти!"...

Пляни Українців.

(Петроградська часопись „Рѣчь", з 21. цьвітня 1917).

В доповненю до короткої телеґрами аґенції про засїданє в Києві екзекутивного комітету з приводу заяви представників Українців, що мають намір скликати краєві установчі збори в цїли проголошеня автономії України перед відбутєм всеросійських установчих зборів, наводимо деякі подробиці з „Русского Слова".

На збори були візвані президії і комітети найповажнійших суспільних орґанїзацій і представників Української Центральної Ради.

Відкриваючи збори, Стародомський, делеґат міського екзекутивного комітету, зробив предложенє Українцям, аби вони відповіли, чи слухи про сильний політичний рух, який має мати на цїли установленє демократичної української републики, а може навіть проголошенє самостійности України, є правдиві.

Президент Української Центральної Ради, Грушевський, зачинає промову по українськи. Побоюючи ся однак, щоби його зле не зрозуміли, промовляє відтак по російськи.

Не давши відповіди на поставлене питанє, Грушевський ставить сам питанє:

„З ким ми тут зійшли ся? З товаришами, чи з ворогами? Чи ви признаєте право народу упорядковувати своє житє на своїх землях; чи ви є представниками старої системи „обрусенія"? Просимо вас найперше висказати своє засадниче становище супроти прав українського народу на національний устрій".

Вкінци Грушевський вносить протест проти дійшовших до відома Українців погроз зі сторони рад салдатських і робітничих депутатів, що на случай, коли би український конґрес, який був отворений дня 19. цьвітня, оголосив себе установчими зборами, то його розженеть ся військовими баґнетами.

Представник центральної ради салдатів заявляє, що українські салдати і офіцири зорґанїзували товариство, де слухи про баґнети викликали велику тревогу. Члени товариства постановили боронити прав українського народу.

Заступник предсїдателя міського екзекутивного комітету, Григорович-Барський, пояснює, що тревогу викликує не принципіяльне порішенє питаня, а події по переведеню національної самоуправи в житє.

Представник жидівських орґанїзацій, Фрумін, заявляє:

„Вважаємо, що в інтересї скріпленя свободи і в інтересї держави цїлий устрій нового свобідного житя повинен переводити ся в дорозї державно-законного порядку, а не рабунком".

Представник Української Центральної Ради заявляє, що постановленє автономії України може бути порішене на зїзді при співучасти цїлого населеня України, без ріжниці на народність і віроісповіданє.

Представник салдатських депутатів, Брантман, заявляє, що військовий ґарнїзон є тої гадки, що лише загально-російські установчі збори мають право рішати питанє щодо будучого устрою Росії.

Український письменник Винниченко заявляє в імени українських соціял-демократів, що конґрес не має на меті ніяких заборчих цїлий і тому не буде себе проголошувати установчими зборами.

Представник ради робітничих депутатів, Незлобін, твердить, що серед Українців даєть ся завважити сильний сепаратистичний рух (напрям в цїли відокремленя), який треба здержати.

Представник військової ради київського ґарнїзону, капітан Карум, взиває, щоби Українці „открыли карты" і відмовили ся від безпроволочного октройованя України.

На те дають ся чути голоси представників Центральної Української Ради:

„Ми не відлучуємо ся! Ми вам виясняємо!"

Капітан Карум промовляє дальше: „Ми, військові люди, просимо не підносити таких справ, котрі вносять роздор. Не перешкаджайте нам боронити вітчину, боронити свободу. Ми не повинні бояти ся, що в хвилї, коли стоїмо перед німецькими гарматами, нам встромлять ніж зі заду в спину".

Письменник Винниченко заявляє, що сепаратистичний рух можна вважати мертвим.

„Нам Росія дорозша нїж вам, — говорить Винниченко — **бо ми більше були гноблені. Будемо боронити свободу перед замахами як з правого так і з лївого боку. Я явно відкриваю карти. Коли нам докажуть, що здійсненє наших стремлїнь внесе нелад і принесе шкоду нашій свободі, ми, не надумуючи ся, відкажемо ся від своєї дороги. Але я переконаний, що того не можна доказати".**

Відтак промовляє Грушевський. „Недалекий конґрес — говорить він — **має на цїли санкціонувати** (затвердити) **центральну раду, котра є признана поодинокими орґанїзаціями, але потребує санкції більше поважної. Центральна рада перемінить ся з національної орґанїзації в територіяльну, міжнародну орґанїзацію. Вся наша праця, яка мала на цїли приготованя до автономії України, відбуваєть ся в повнім порозуміню з тимчасовим правительством і має на цїли скріпленє свобід демократичного ладу. Знаємо про шовіністичні наміри невідповідальних українських діячів, але ми ведемо з ними боротьбу, яко з національними проступниками.**

Представник російських соціял-демократів, Лоґачев, заявляє, що його партія не признає жадній народности, хоч би вона була й чисельно пануюча, права на ухвалюванє політичного устрою. Такий акт може відбути ся лише після загального голосованя (референдум).

Винниченко в імени українських соціял-демократів прилучуєть ся до заяви Лоґачева.

Комендант міліції Лепарський запитує: „Чи сильний є напрям, котрого клич звучить: **„Україна для Українців"?**

Грушевський відповідає, що такий напрям є, але він дуже слабий. Він стрічаєть ся з очевидною опозицією більшости визначних Українців.

Представник військової ради, полковник Чехович, висказує радість, що всї непорозуміня розвіяли ся. Рух, який викликав тревогу, піддержують, як доносять, українські соціялїсти-революціонери й українські шовіністи, котрі не мають наміру відречи ся свого становища.

Україна перша!

(Надіслана статя).

Цїлий сьвіт нинї радїє з тої причини, що велика тюрма народів на сходї Европи — та тюрма, котра через кілька столїть держала в неволи, темнотї і нуждї мілїонові колись культурні народи, тасама тюрма нинї вивернула ся горі корінем, а на її руїнах повстала свобода і братерство народів.

Ширший сьвіт пораз перший дізнав ся, що в культурній Европі в двайцятім столїтю жиє сорок-мілїоновий український нарід, котрий, помимо сього, що є так многочисельний, дав ся закувати в кайдани, дав собі замкнути уста і терпеливо зносив страшні муки та переслїдуваня, які наложив на нього „славний" зі своєї „справедливости" цар Микола Кровавий і звісна його чорна сотня. Але що всьо на сьвітї має свій конець, то так сталось і сим разом.

Російська революція, коли вона буде як слїд переведена, отворить сьвітови очи, виявлять ся кривди, які зносили поневолені народи, а в заміну за неволю сї народи здобудуть собі свободу і волю.

Дістануть полекшу не тільки ті народи, котрі від віків стогнали в московськім ярмі, але і ті, котрі не меньшу неволю мали під австрійським пановане́м, і инші.

Кожда найменьша проява і нові події, які вяжуть ся з російською революцією, інтересують до глубини душі кождого сьвідомого Українця, бо там... там важить ся питанє: жити чи не жити нашому закованому в кайдани і засудженому ворогами на смерть українському народови. Завдяки російській революції українська справа стала голосною і заінтересувала ширший сьвіт, а зокрема стала голосною в російській державі. З усїх дотеперішних вістий, які надходять з Росії, можна набрати переконаня, що справа автономії України є на найлїпшій дорозї. Та хоч би автономія України була вже в засадї порішена, то помимо того нас чекає ще важка праця, а може й боротьба...

Ми нинї не можемо ще певно сказати, як уложать ся границї України на заходї і півночи. Наші закляті і звисні вороги, Поляки, всїми силами старають ся, щоби, як не мож більше, то хоч східну Галичину і Холмщину недопустити до злуки з Україною російською, а тимсамим сю часть України злучити з можливою будучою Польщею. І ми мусимо бути приготовані на всякі несподіванки. Коли наші братя вріднім краю, помимо їх тяжкого і прикрого положеня, беруть ся до так великих дїл, за котрі їм буде вдячний український нарід на віки, то і ми тут у Злучених Державах повинні мати одно лиш на думцї, а то: **Україна перша!** Перш усього в теперішнім відповіднім часї повинна нас інтересувати українська справа. Працюймо, думаймо і жиймо лиш для України! Будьмо приготовані на обі сторони: і на дальшу боротьбу з ворогами українства і на свобідне й миле житє у вільній Україні.

М. Кузь.

ВОЄННІ ВІСТИ.

(Продовженє зі сторони 1-шої).

убитих анї в ранених. І так на примір полонено 86. полк з 2.686, 69. полк з 1.932, 71. полк з 1.831 жовнїрами.

„Бриґади з Верони, Сиракузів, Пулії і Анкони зістали зовсім знищені. В тунелю коло Сан Джіовані попав ся в наші руки великий полевий шпиталь. **Цїле побоєвище вкрите трупами".**

Вечірний урядовий рапорт звучить:

„Над рікою Ізонцо неприятель продовжав свої напади, але без успіху. Найбільша битва відбуваєть ся на боєвім фронтї коло Ямяно.

„Італійські масові напади відбито з тяжкими втратами для неприятеля. 30 італійських офіцирів і 500 жовнїрів взято в полон.

„Від 12. мая (то є від початку десятої з ряду офензиви Італійців) полонено дотепер поверх 27.000 Італійців."

В АВСТРО-УГОРЩИНІ

Революція в Чехії і Моравії.

ШІКАҐО, ІЛЛ., 7. червня. — І. Ф. Сметанка, секретар Ческої Національної Ради, одержав нинї телеґраму від д-ра Едварда Бенеса, секретаря Ческословацької Національної Ради в Парижи, в якій доносить **про революційні заворушеня в Чехії і Моравії.**

Телеґрама звучить:

„В Чехії прийшло до революційних заворушень. Заворушеня на великі розміри розпочали ся в Простейові, Моравській Остраві і в Будейовичах. В Празї 15-тисячна товпа уладила демонстрацію перед палатою намісника.

Заява ческого клюбу, який обіймає всїх ческих послів, не находячих ся у вязници, зложена в соймі, звучить:

„Домагаємо ся злуки всїх чесько-словацьких земель в одну демократичну державу, в склад котрої мусять війти також Словаки.

„Клюб послів національних соціялїстів витає в публичній заяві російську революцію і велику американську демократію. Всї ческі журналїсти виступають сильно проти Австрії і домагають ся независимости.

НА МОРИ:

В останнім тижни Анґлія втратила 23 кораблї.

ЛОНДОН, 6. червня. — Урядовий звіт анґлійської адміралїції доносить, що **в останнім тижни впало жертвою підводних лодок і мін 15 кораблїв більше нїж 1.600 тон, 3 меньше нїж 1.600 тон і 5 кораблїв рибацьких.**

Американський корабель мав затопити підводну лодку.

ПАРИЖ, 7. червня. — Американський корабель **„Сілвершел"** звів на Середземнім мори боротьбу з підводною лодкою. **По вимінї 60 стрілів підводна лодка щезла.** Зникненє лодки наступило так скоро, що залога американського корабля припускає, що лодка потонула, влучена набоєм.

По конець марта Німцї затопили 5,711.000 тон.

АМСТЕРДАМ, 30. мая. — Часопись „Дайтше Варте" подає на підставі урядових звітів зіставленє кораблїв, затоплених Німцями від початку війни по конець марта сього року.

Загалом затопили Німцї 5,711.000 тон; з того припадає на саму Анґлію 4,370.000, або 23% скількости тон, яку числила торговельна фльота Анґлії перед війною.

Норвеґія втратила в маю 49 кораблїв на 75.000 тон.

ЛОНДОН, 4. червня. — Тутешне норвеське посольство одержало вістку, що **Норвеґія втратила в протягу місяця мая 49 кораблїв на загальну суму 75.397 тон.** Притім згинуло 25 людий.

ВІЙНА У ФРАНЦІЇ:

Наступ Анґлїйців у Фляндрії. — 5.000 полонених Німців.

ЛОНДОН, 7. червня. — Анґлїйський урядовий рапорт звучить:

„Нинї о год. 3.10 рано наші війска перевели наступ на 9 миль широкім фронтї в околиці Вичате (у Фляндрії) і віднесли вповні вдоволяючий успіх.

„Наші війска взяли приступом становища, які Німцї мали у своїх руках від 2½ року. Села Месен і Вичате находять ся в нашім посїданю. Пополудни занято також село Ваверн і околичні окопи.

„Втрати неприятеля є дуже тяжкі. До год. 4.30 пополудни начислено поверх 5.000 німецьких полонених. Крім того здобуто значне число гармат, метавок і машинових крісів".

Найбільші підземні операції.

ЛОНДОН, 7. червня. — Підчас теперішного наступу у Фляндрії ужили Анґлїйцї майже о 20% гармат більше нїж підчас наступу в околиці Аррас.

Поверх 1,000.000 фунтів динаміту ужито до висадженя у воздух німецьких окопів. Від 12 місяців копано без перестанку підземні хідники під німецькі окопи. Сї підземні операції належать до найбільших в історії війни.

В боротьбі брали також велику участь „тенкси" (зоружені самоходи).

Німцї не були приготовані на такий сильний наступ.

—o—

Утворенє польської армії у Франції.

ПАРИЖ, 5. червня. — **Президент Поанкаре видав розпорядженє в справі утвореня польської армії.**

Поляки, які тепер служать в рядах французьких війск, будуть становити підставу для нової армії. Також і всї прочі Поляки будуть візвані до військової служби на час війни.

Поляки будуть бороти ся під своїми давними прапорами. Польська армія буде зорґанїзована на взір французької і буде удержувана коштом французького правительства.

—o—

Окрема комісія для заграничних справ в Японії.

ТОКІО, 6. червня. — Нинї японський цїсар затвердив **окрему комісію для заграничних справ,** даючи їй назву „дипльоматичний дослїдний комітет".

Причиною основаня сеї комісії є трудне положенє міжнародне. Обовязком комісії буде провіренє міжнародної ситуації. Комісія має у важних справах бути дорадником для правительства.

—o—

Лорд Нортклїф на місце Балфура.

ЛОНДОН, 6. червня. — Властитель лондонського „Таймсу" і многих инших часописий в Анґлії, **лорд Нортклїф, відїде небавом до Америки, щоби обняти провід над анґлїйською комісією на місце Балфура,** котрий поверне, щоби дальше вести заграничні справи Анґлії.

Згідно з вимогами стейтових законів, подаєть ся „*Valuation*" (оцінку) членських грамот з кінцем 1916 року.

Valuation Report of Ukrainian National Associaton.

VALUATION EXHIBIT.

ASSETS—Actual and Contingent.

Present Mid-Year Value of Future Net Contributions		$........
On....Certs., Death only $......		
On....Certs., Death and Dis.....		
On....Certs.		
On....Certs.		
Admitted Assets, less $31.587.23 General or Expense Fund		315.477.05
Liens, Loans and Interest thereon, on certificates valued according to the Prospective method		$........
Total		$315.477.05
Amount of General or Expense Fund		$315.477.05
Amount of "Non-Admitted Assets"		$ 28.350.00

LIABILITIES—Actual and Contingent.

Present Mid-Year Value of Promised Benefits		$127.879.81
On Life Certificates, Death only	$127.879.81	
On....Certs., Death and Dis....		
On....Certs., ...		
On....Certs., ...		
Accrued Liabilities, Orphans and National Funds, Unpaid Claims		89.948.73
Value of Unpaid Installments		....
Net Sick and Accident Fund	$	9.341.34
Credits to Certificates valued on the "Accumulation Basis"		....
Total		$227.169.88
Accrued Claims on General or Expense Fund	$	....
Assets (Item 26) to Liabilities (Item 36)		138%

FORM OF EXPLANATION FOR PUBLICATION:

(N. B. The following is to be used only where the ratio of assets to liabilities is equal to or in excess of 100%).

The above valuation indicates that, on the basis of the N. F. C. table of mortality with interest at 4 per cent., the future assessments of the society, at the net rates now being collected, together with the now invested assets, are sufficient to meet all certificates as they mature by their terms, with a margin of safety of $88.307.17 (or 38%) over and above the statutory standards.

S. YADLOWSKY,
financial secretary of U. N. Association.

Володимир Сиротенко.

Дивні діла Твої, Боже...

Дивні діла Твої, Боже:
Зліпив чоловіка Ти з глини,
Дав йому душу і серце,
Втулив в нього розум людини.
І тая людина з початку
Тебе прогнївила в раю.
Прогнав Ти її без одежи
На землю широку Твою.
— Маєш, мов, розум — не згинеш.
Людина пійшла, розплодилась,
Забула Тебе, Твою волю,
Робити гріхи заходилась...
А Ти, Боже, варів і у гніві
Всю землю потопом залив, —
Безгрішного Ноя з сїмею
Лиш Ти на насїнє лишив.
І думав, що будеш все мати
Сьвяту і послушну сімю,
Що нові, безгрішнії люди
Творити муть волю Твою,
Але... Тяжко і більно згадати,
Що почали ті люди творити:
Стали бити ся, красти, лінитись,
Дужші слабших почали корити.
Одні стали нести тягара,
А другі — Деціï й Нерони —
Жили, катували, глумились,
Порфірові мали корони.
І тьма патриціїв вродилась,
Стогнали гареми, чертоги...
Одні звались — бидло, плебеї,
А другі царі — земні боги.
Бувало царі з катакомбів
Зганяли рабів в кольосей,
Пускали на них леопардів,
Щоб рвали невинних людий!
Червона, горячая кров
Веселила тих пяних царів...
І Ти, Боже, плакав тоді,
Як на тую подію Ти зрів.
І се вже було після того,
Як Ти сіяв сьвятую науку,
Щоб брати на братів не вставали,
Працювали усі рука в руку.

Так Ти вчив... Але... Боже сьвятий!
Що царі ті з Тобою зробили?
Затягли на Голгофту Тебе
І на хрест Твоє тіло прибили.
Ти воскрес... І, сховавшись у небі,
Щоб згубити людськую натуру,
Ти післав між дикії люди
Сьвітозарну, велику культуру.
І змінив ся весь сьвіт: стали люди
Розїзджатись по Твоїй землї.
Поплили через синеє море
Парові, стальні кораблї
І знайшли ся вже в них телеґрафи
(Ще й бездротні) і є телефони,
Електрика є, є і рад... Люди
Покорили природні закони.
Полетіли в повітре за хмари,
Мов орли, силачі-летуни.
І холера вже людям не вадить,
Бо навчились лїчитись вони.
Та!.. О, праведний Боже!
Така вже тяжка їхня доля...
Ось глянь-но: які міліони
Убитих людий серед поля!
Телеґрафом тепер, телефоном
Йдуть накази лиш бити, труїти...
Зелізницями армії їздять,
Щоби все руйнувати, палити.
Зпід гори і зпід чорної хмари,
З підземеля, зпід суші й води,
Розярена смерть виглядає —
Се культури Твоєї плоди.
І за що люди вбогії гинуть?
За бездїльство, пиху, за розкоші,
За найтяжших своїх ворогів,
Що деруть з людий шкіру за гроші.
І замучений раб помирає,
Щоб катам усьміхала ся доля,
Щоби мучив робітника голод,
Темнота, біднота і неволя,
І так далї... Панує лиш пан,
А вмирає, страдаючи, хлоп.
Ох! — Чом же, осьміяний Боже,
Не шлеш на нас другий потоп?

Ню Йорк, 30. мая. 1917.

ЧИ ПОТРІБНА КОНВЕНЦІЯ У. Н. СОЮЗА?

В ч. 61 „Свободи" п. др. Сіменович предкладає, щоби задля дорожнечі не скликувати вже раз відложеної конвенції, а відложити її на неограничений час. То само підтримує п. Г. Підскальний в ч. 65.

З гадкою пп. дописувателів не можу згодити ся. Богато є поважних причин, задля котрих повинна відбути ся конвенція і то сего року. Через введенє нової системи У. Н. Союз перейшов поважну крізу. Два роки показали, що в статутах У. Н. Союза є ще кілька слабих сторін, через котрі наша організація не могла розвивати ся як слід. Усунути сї хиби, то є поправити теперішні статути, може лишень конвенція. Ніхто другий, навіть всї члени У. Н. Союза, хоч би не знати як того хотіли, без конвенції не могуть правно сего учинити. Таке є дотепер наше право уложене в статутах.

Одною із слабих сторін статута уважаю § 242, силою котрого головний уряд присилає з гори означену квоту, котру відділ мусить заплатити до головної каси. Через сей параграф кількадесять відділів розбивали ся і назад орґанізували ся, а сотки членів покинули нашу організацію. Підчас коли в других орґанізаціях відділ відсилає гроші лиш за тих членів, що заплатили. Через се так відділ як і всї порядні члени не потребують журити ся недбалюхами і мати неприємности.

Друге, що конвенція мусить рішити, се справа членів, що не взяли „лінів". Недавно головний уряд оголосив, що „ліни" або позички, які затягнули члени на свої посмертні поліси, зменьшили ся здаєсь більше як о 25% і каже, що в короткім часі сї „ліни" зникнуть зовсім т. є що посмертне його буде чисте без довгу як і сего, що не брав жадного „ліну". Виходить, що члени, котрі менче платять — бо тілько від літ, які мали коли вступили до Союза — отримують з кождим новим роком в надгороду за се якусь суму гроший; а члени, що не брали лінів, хотяй платять місячно більше — бо від літ, які мали, коли війшла в житє нова система — не мають жадної винагороди. Його поліса як мала вартість $1.000 два роки тому, таку саму вартість має і нині. Противно, член, що затягнув „лін" возьмім на $100.00 і два роки тому його посмертне було вартне $900, нині по двох лїтах вартість його посмертного зросла о $25.00 то є виносить $925. Єсли поліси посмертні одних взросли, то так само а еще скорше повинні взрости поліси і других. Американські асекураційні компанії винагороджують своїх членів дивідендами.

А вже дивним являє ся твердженє, що задля вибору самих урядників не варта скликувати конвенції. Жиємо в демократичних часах, коли всї публичні урядники урядують на підставі вибору. Навіть в Европі заводять демократичний порядок, а ми мали би добровільно зречи ся того права і дозволити, щоби урядники У. Н. Союза урядували без вибору, як довго їм сподобає ся? Так члени як всї делеґати і самі головні урядники знають, що послідна конвенція вибирала їх на два роки і що їх термін урядованя скінчив ся з днем 31. грудня 1916. Єсли ми члени зречемо ся свого права вибирати урядників, то хто тодї сконтролює їх? Одно право є для всїх. Відбуваємо річні мітинги брацтв і вибираємо уряд, хоч би і тих самих, єсли були добрі, тож однакову мірку мусимо приложити і до головних урядників. Без конвенції урядники не знали би, чи мають довірє у своїх членів і не отримали би нагороди відповідно до своїх заслуг. Вкінци наші статути домагають ся вибору урядників на конвенції, щоби могли бути правними представителями орґанізації. Як довго ся реґула не є змінена, так довго всї мусимо її підчиняти ся. Виравдї переконуємо ся, що задля вибору самих урядників не оплатно скликувати конвенції, отже скличемо тепер конвенцію і ухвалїм таке право, як се є по других орґанізаціях. Буде нас то коштувати, то правда, але за се через дальші літа не будемо тратити на се гроша, хиба в конечних потребах, точно означених статутами.

Та найважнїйша справа се наша стара вітчина. Є велика надія, що в наших часах рішить ся доля України. Наш голос відповідно убраний і в відповідну сторону звернений міг би помочи виратувати Галичину з ляцької неволї. Конвенція У. Н. Союза повинна би зазначити ясно наше українське становище, а рівночасно проголосити нашу льояльність американській країні, а тим самим скинути з себе підозріне, яке кинули наші вороги.

Отсї причини уважаю за достаточні до скликаня конвенції.

о. Д. Хомяк.

ВИКАЗ ЖЕРТВ,

ЗІБРАНИХ З НАГОДИ „УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ".

Жертви надіслали отсї комітети:

Cohoes, N. Y.	$ 1.106.18
Ansonia, Conn.	690.06
Ramey, Pa.	251.00
Keiser, Pa.	30.00
Разом	$ 2.087.24
Попередно оголошено	38.596.28
Загальна сума	$40.683.52

Ще поверх 30 комітетів не прислало рахунків і гроший.

Отсим пригадує ся Хв. Комітетам, щоби старали ся як найскорше покінчити рахунки з уладженого у своїй місцевости „Українського Дня" і прислали точний звіт зі зібраних жертв на „Касовім звіті", який кождий Комітет одержав.

Чеки (дрефти, моніордери) треба виповнити так:

FEDERAL TRUST CO. OF NEWARK
(for Ukrainian Relief Fund).

Касові звіти враз з чеками належить посилати на адресу:

REV. E. SYDORIAK,
12 Van Buren Street, Passaic, N. J.

До касових звітів належить долучити також спис колекторів і ними зібрані квоти.

На разї подаємо лише загальний звіт з надісланих жертв. Точний звіт з кождої місцевости з окрема розпічнемо оголошувати, скоро лише всї комітети надішлють свої викази. Звертаєть ся увагу комітетів, що деякі з них прислали вже гроші і касовий звіт, але не прислали доси спису осіб, які займали ся збиранєм жертв. Просимо їх, щоби вони викази осіб як найскорше надіслали.

Українська Рада в Америцї.

РОЗЛЇТАЮТЬ СЯ

ДЕЯКІ КАЦАПСЬКІ І НА-ПІВ КАЦАПСЬКІ ЗАПОМОГОВІ ОРҐАНЇЗАЦІЇ. В НИХ БУЛО ЧЛЕНАМИ БОГАТО УКРАЇНЦІВ. ТОМУ ОБОВЯЗКОМ ЇХ ОБЕЗПЕЧИТИ СЕБЕ І РОДИНУ ТЕПЕР В НАЙПЕВНЇЙШІЙ І НАЙСИЛЬНЇЙШІЙ ОРҐАНЇЗАЦІЇ, А ТАКОЮ Є:

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ.

Члени платять після отсеї таблички:

Кляса	A.	AA.	B.	C.	BB.	CC.
літ	на $250	на $500	на $750	на $1000	на $1500	на $2000
18	22	43	65	86	1.29	1.72
19	22	44	66	88	1.32	1.76
20	23	45	68	90	1.35	1.80
21	24	47	71	93	1.40	1.86
22	24	48	72	95	1.43	1.90
23	25	49	74	98	1.47	1.96
24	26	51	77	1.01	1.52	2.02
25	26	52	78	1.04	1.56	2.08
26	27	54	81	1.07	1.61	2.14
27	28	56	84	1.11	1.67	2.22
28	29	57	86	1.14	1.71	2.28
29	30	59	89	1.18	1.77	2.36
30	31	61	92	1.22	1.83	2.44
31	32	63	95	1.26	1.89	2.52
32	33	65	98	1.30	1.95	2.60
33	34	68	1.02	1.35	2.03	2.70
34	35	70	1.05	1.40	2.10	2.80
35	37	73	1.10	1.45	2.18	2.90
36	38	76	1.14	1.51	2.27	3.02
37	40	79	1.19	1.57	2.36	3.14
38	41	82	1.23	1.63	2.45	3.26
39	43	85	1.28	1.69	2.54	3.38
40	44	88	1.32	1.76	2.64	3.52
41	46	92	1.38	1.83		
42	48	96	1.44	1.91		
43	50	1.00	1.50	1.99		
44	52	1.04	1.56	2.08		
45	55	1.09	1.64	2.17		
46	57	1.14	1.71	2.27		
47	60	1.19	1.79	2.37		
48	62	1.24	1.86	2.48		
49	65	1.30	1.95	2.60		
50	68	1.36	2.04	2.72		

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION,
P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Сестрицтво св. Ольги, від. 315, повідомляє всі свої членниці, що місячний мітінґ відбудеть ся в неділю, 10. червня, о годині 3-тій пополудни, в галї Народного Дому під числом 72 Морріс стр. Просить ся всі членниці явити ся безусловно. — Вол. Костецький, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 104, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеть ся дня 10. червня б. р., о 3-тій годині пополудни, в тій галі, де звичайно відбувають ся мітінґи. Неявившийся член заплатить 50 ц. кари, а урядник $1.00. Гр. Демкович, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Тов. „Згода", від. 62, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуть ся дня 10. червня с. р., о годині 3.30 пополудни, в домі під ч. 3161 Гленмор Аве., Філядельфія, Па. Всі члени мають явити ся, бо є важні справи до полагодженя. Контролори мають сконтролювати книги, і заявити, чи всьо є в порядку. Обовязком кождого товариша є постарати ся хоч по одному новому членови, бо будеть ся приймати нових членів за половину вступного до У. Н. Союза. Спішіть ся, Родимці, заки ще є добра нагода! — П. Кокодиньский, предс.; Ф. Холявський, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Тов. „Любов", від. 45, повідомляє всіх своїх членів, що слідуючий мітінґ відбудеть ся в неділю, 10. червня, о годині 2-гій пополудни, в гали Укр. Ам. Горожан, 822 Н. Френклін ул. Пригадуєть ся всім членам, що на сім мітінґу є важні справи до полагодженя і длятого всі члени повинні бути присутні. — М. Пеленський, писар.

ЕТНА, ПА. Бр. св. Михаїла, від. 89, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеть ся 10. червня під ч. 127 Бутлер стр. Всі члени мають явити ся на тім мітінґу. Будеть ся приймати членів за половину вступного до Братства і до У. Н. Союза. — Г. Романик, секр.

БРИДЖПОРТ, КОНН. Тов. „Українська Січ", від. 59, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеть ся 10. червня с. р., о годині 2-гій пополудни, в читальни „Просвіти", 1271 Пемброк стріт. Члени обовязані явити ся в означенім часі тому, що є дуже важні справи до по[illegible] одного нового члена до Товариства і до У. Н. Союза. — [illegible], рек. секр.

АНСОНІЯ, КОНН. Тов. „Запорожська Січ", від. 67, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеть ся в гали п. Перуна, ч. 109 Джерзи ул., в неділю, 10. червня б. р., о 6-тій годині пополудни. Просить ся кождого члена явитись на мітінґу, а котрий член має довг, то має його сплатити. — І. Ганчарик, секр.

ЗЬВІРЯЧА ПОЛЇТИКА.

(Дальше).

—o—

НА ЧОРНОГОРУ.

В день означений і пору
на високу Чорногору
наче хмара зьвір валить,
і знад Буга і знад Сяну,
і знад Прута і Лиману,
мов на пожар все спішить.

Попереду мужі зрілі,
сіроманці, вовки сірі,
рисі, дики і цапи,
заяці, тхорі з лисами,
вівці, кози з баранами,
а позаду коти й пси.

Йдуть і миши і кертиці,
хомяки, куни, лисиці,
воли, коні, віслюки;
а над ними птаства море
теж летить на віче-збори,
в чорногорськії яри.

„Не пора — пісні скрізь чути —
нам лизати людські руки,
тай служити за раба;
за зьвірячу нашу долю,
свободу і нашу волю
в бій нам сьміло йти пора".

Вовки криком всюди водять,
пісні голосно заводять,
тенором лиси гудуть,
сопраном куни й лисиці,
альтом кози і вовчиці,
а басом воли ревуть.

З Чорногори віє фана
і сторчить трибуна, вбрана
в зелень, цьвіти і вінки;
під горою скрізь юрбами
непроглядними рядами
зьвірів линуть тисячки.

Поліцаї, хорти з псами,
лад ведуть понад зьвірами,
уставляють всіх у ряд,
і порядно і прилично,
бож се віче є публичне,
мусить бути карність, лад.

Гамір, свисти, крики, зойки,
а найдужше голос сойки
понад всіми чути все;
тут зьвірі собі сьміють ся,
там сварять ся, вже і бють ся,
за спокоєм віл реве.

Та нараз утихли збори,
Як по бурі грізне море
затихає в одну мить;
все, що жило, мов завмерло,
мов би в грудях дух заперло,
все притихло і мовчить.

Покищо медвідь, пан ситий,
футрами, мов князь, підбитий,
на трибуні вже стояв;
письмо виняв, подивив ся,
зборам низко поклонив ся,
і таку промову втяв:

„Сьвітлі збори! Радість наша,
се загальна радість ваша,
бо наглядно видно тут
солідарність між зьвірами,
що хотять з неволі-ями
вирвати ся з людських пут.

„На наш зазив до одного
з царства нашого цілого
посходились всі зьвірі
раду радити посполу,
як від горя, бід, мозолу
маєм двигнутись самі.

„Двох гадок ніхто не має;
хто між нами проживає,
тому право рівне в нас,
але рівні й обовязки:
не в людий шукати ласки,
лише в силі нашій, в нас.

„Ми усі є демократи;
всі права на рівні рати
хочем дати всім зьвірам,
як медведям і вовчицям,
хомякам, так і лисицям,
і всім птахам й плазунам.

„А за те жадаєм грізно,
поки ще є час, не пізно,
сполучити сили всі,
щоб людину закопати,
що з нас хоче обідрати,
права наші дорогі.

„В єдности лиш наша сила;
де незгода — там могила,
там є смерть і забутє;
сполучім же разом лаби,
від медведя аж до жаби,
тоді й пекло нас не вбє".

„Гурра! Славно! Разом руки —
закричали всі зьвірюки, —
най жиє нам наш медвідь,
най житє пливе му медом,
жах врагів його най ледом
скує в панцир наче мідь".

І посипались промови;
реферати і розмови
протягнулись цілий день;
сто ухвал там затвердили,
день сьвяточний закінчили
звуком народних пісень.

(Конець буде).

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Конскрипція в нюйорськім стейті.

В понеділок (11. червня б. р.) в цілім нюйорськім стейті зачнеть ся конскрипція населення. Ся конскрипція мала відбути ся ще в маю, але задля загально-державної конскрипції, яка відбула ся 5. червня б. р., стейтову конскрипцію відложено. Конскрипція буде відбувати ся через два тижні. Годосити ся мають всї особи від 16. до 50 року життя.

Чи се сьвідомі люди?

В Менвіл, Н. Дж., є досить Українців, але що з того, коли вони не знають, до якої народности належать. Підчас конскрипції одні записували себе яко Москалї, другі яко Австрійці, а лиш один записав ся яко Українець. Чиж не сором се для тих, що цурають ся свого народу? — Читач „Свободи".

Кацапи хочуть висилати делеґацію до Росії.

Як доносить останнє число „Правди", американські кацапи скликують щось в роді конґресу, на якім мають обговорити справу висланя делеґації до Росії і аліянтів. Цілию сеї делеґації є представити аліянтам страшне положенє „русскихъ въ Галиціи".

В Злучених Державах є 51 Берлїнів.

Стверджено, що в Злучених Державах є 51 міст, які носять назву столиці Німеччини „Берлін".

Помер в 101-шім році життя.

В Герісвіл, Н. Г., помер Амос Ремінґтон, проживши 101 літ.

Арештований за подвійне реґістроване.

Галицький жидок, Ізраель Герсон в Річмонд, Ва., зістав арештований за те, що два рази зареґістрував ся.

Діти убили батька.

Четверо дітий Д. Л. Вілкерсона в Дюрент, Оклагома, з котрих найстарше числить 13 літ життя, оповідали повітовому судії, яким способом вони замордували свого батька. 10-літний Рубі і 8-літний Отто оповідали, яким способом вони перевели в діло пляни, виготовлені 13-літною Бесею і 12-літним Джовом.

Рубі і Отто були три рази в спальни свого батька, але все переполохані вертали назад до кухні. За четвертим разом Рубі тримав у руках набиту рушницю, а малий Отто потягнув за курок і куля поцілила батька. Діти показували всі рухи, як вони вбивали батька.

Діти скаржили ся, що батько дуже побивав їх. Їх мама померла в січни б. р., і відтоді вони не зазнавали любови родичів. Доки мали ще старшу сестру, доти ще якось-тако жило ся їм, але відколи сестра вийшла заміж, відтоді вони мусїли самі удержувати дім.

Посмертна згадка.

Йосиф Павловський з Жабинець, ґусятинського повіту, зістав забитий 30. мая б. р. в копальни угля в Бізбі, Аріз. Він вертів діру машиною і натрафив на стару діру, де було повно динаміту. Вибух динаміту зломив покійному ліву ногу і руку, вибив одно око і попалив лице до непізнаня. Смерть наступила $4\frac{1}{2}$ години по вибуху. — Михайло Мірка.

Кишенькові злодії дістали по 9 місяців.

Повітовий суд в Джерзи Сіти засудив С. Коґена і Л. Гольда на 9-місячний арешт за поповнене кишенькового злодійства.

Через 30 літ ходили заручені.

Вже 30 літ минуло, як Елія Гонтер у Вашінґтон, Ілл., заприсягла, що не вийде заміж за життя матери. І додержала слова. Через 30 літ вона ходила заручена з якимось Едвардом Бейном. Кілька місяців тому мама Елії померла і Елія почала приготовляти ся до вінчаня. Вже визначили день вінчаня, але трафила ся пригода, яка знівечила 30-літні пляни „молодят". Ото нареченний Елії йшов до неї в гостину і перед домом Елії впав на улици, умираючи на удар серця.

НОВИНКИ.

Реформа календаря в Росії.

Тимчасове правительство Росії заходить ся коло введення в Росії нового календарського стилю. В Росії ще доси урядовим календарем є календар юліянський, або так званий календар старого стилю. Між Українцями практикує ся календар нового стилю, або так званий григоріянський.

Рівночасно з реформою календаря проєктують зменьшити число сьвят. Всї сьвята в честь царя або його родини вже відпали. Тепер знесуть кілька церковних сьвят, а натомісць запровадять три горожанські сьвята: 9. січня, 1. мая і день в память нинїшної революції, якого ще доси не означено.

„Союзъ русскаго народа" ліквідує своє істноване.

З Одеси доносять, що тамошна філія чорносотенної організації „Союзъ русскаго народа" заперестала істнувати, передаючи весь маєток в руки місцевої ради робітничих і жовнірських послів.

Збори сіоністів у Росії.

Перший загальний конґрес Жидів-сіоністів Росії розпочав ся в Петрограді в середу (6. c. м.). Присутних є 500 делегатів.

Жаданя Лотишів.

Лотишська кольонія в Одесі в телеграмі до президента думи Михайла Родзянка поставила слідуючі домаганя: знесене привілеїв баронів в Прибалтійськім краю, переведене земельних реформ і надане повної автономії лотишському краеви.

Холмські Поляки домагають ся звороту костелів.

Холмскі Поляки вислали до компетентних властий домаганє, щоби їм звернути два костели, які кількадесять літ тому російський синод перемінив на церкви. По занятю Холму австрійськими військами власти віддали одну церкву греко-католикам, а другу протестантам. Тепер Поляки домагають ся звороту тих церков, кажучи, що їх побудували Поляки.

Польські висші курси наукові в Києві.

З Києва доносять, що 20. марта б. р. отворено там польські висші курси наукові.

Поляки не хочуть і чути про републиканську Польщу.

Між Поляками велика разпря. Не можуть погодити ся над питанем, який має бути державний устрій Польщі. Поступові елементи, захоплені духом російської революції, домагають ся Польщі републиканської, а елементи більше консервативні і шляхотські домагають ся Польщі монархічної.

Монархічного устрою Польщі домагаєть ся більшість Поляків. Сей проект попирають також і американські Поляки.

На повисшу тему піотрковскі „Відомосці Польске" помістили статю, в якій питане про державний устрій Польщі поставлено ца вістрю ножа: або монархія або нїщо.

Слуги охрани.

Оголошено спис сотрудників одеської охрани. Є ними льокаї, двірські слуги і робітники, а також один інтеліґент, Коган, студент психоневрольоґічного інститута. Слуги охрани побирали найбільше 60 рублів місячно.

Місячна платня друкарів в Росії.

Всї друкарні, літоґрафії і переплетні в Астрахани (над Каспійським морем) завели в себе 8-годинний день праці. Місячний заробок друкарських складачів виносить до 100 рублів.

Люксембурґ жадає независимости.

Тисяч уроджених горожан Люксембурґа, які проживають в Парижи, ухвалили резолюцію, жадаючу повної независимости Люксембурґа, в тіснім союзї з Францією, Анґлією, Росією і Злученими Державами. Копію резолюції передано президентови Вілсонови через американського амбасадора Шарпа.

Збори заявили ся за річушим усунєнем в Люксембурґу княжого режіму, який стоїть на услугах Німеччини, а зажадали сформованя нового правительства на демократичних основах.

Хінам грозить поділ на дві держави.

Автократія в Хінах знова запанувала. Републики майже нема. Державі грозить розклад на дві части, полудневу і північну.

Др. В. Вілловбі, американський конституційний дорадник при хінськім правительстві, який находить ся тепер в дорозі до Злучених Держав, заявив представителеви Злученої Преси ось-що:

„Революція в Хінах є дуже ґрізна. Републиканська є в засаді погребана. Але я думаю, що боротьба між конституціоналістами і мілітаристами буде довго їпровадити ся. Теперішний настрій є сильно монархічний. Мілітаристи здобули цілковиту контролю. Треба сподївати ся, що край подїлить ся на дві держави, північну і полудневу. Так, як справи стоять нині, то такий поділ є цілком можливий. Демократи полудневих провінцій тїснїйше стоять при теперішнім правительстві ніж демократи північних провінцій.

Жаданя хінських революціонерів.

Хінські революціонери жадають: 1) скасувати теперішну тимчасову конституцію; 2) скинути теперішнього президента Лі Юан Гонґа; 3) вибрати нове правительство; 4) скликати новий парлямент і оголосити нову конституцію.

Хінський президент не хоче уступити.

Президент Хін, Лі Юан Гонґ, заявив, що уступив би зі свого уряду, коли би знав певно, що його резиґнація принесе користь державі; але що справа маєть ся противно, тому він не уступить, а буде дальше боронити демократії. Американський амбасадор, др. Пол Райнш, порадив йому не уступати зі становища президента.

Експльозія в петроградській пристани.

З копенгаґен доносять, що в петроградській пристани лучила ся експльозія вибухових матеріялів, які наспіли з Анґлії. Катастрофа мала убити кілька осіб.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

І. Д., Честер, Па. — Міжнародне право каже, що нїяка держава не може брати чужинців до свого війська. Чужинцями називають ся в Америці усі ті люди, котрі не мають анї перших анї других горожанських паперів. В тій справі американські власти оголосять мабуть небавом відповідну заяву, а тоді будемо вже знати напевно, хто буде вільний від військової служби.

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ" І ПРИЄДНУЙТЕ ЇЙ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

ДОПИСИ.

З BROOKLYN, N. Y.

„Український День" у Бруклині.

На поклик Української Ради в справі „Українського Дня", визначеного на день 21. цьвітня с. р., і в Бруклині в тій цїли завязав ся комітет, в склад котрого увійшли відпоручники всіх товариств і братств, як з Бруклина так і з околиці. Відпоручники ті, яко комітетові, представили справу „Українського Дня" на своїх мітінґах і показало ся, що всі члени товариств і братств заявили охоту в означенім дни піти з пушками чи з лїстами, щоб як найбільше сколектувати гроша для потерпівших жертв війни.

Але склало ся нове лихо. Мимо всяких заходів о. Лотовича і п. Литвина, яко комітетових, котрі удали ся до майора міста о уділенє їм позволеня на збиранє жертв за помочию пушок і лїст, майор міста відмовив їм того позволеня, мотивуючи се тим, що при колектованю можуть стати ся які надуживя. Але мимо сього знайшли ся люди доброї волї, як з мущин так і женщин, котрі в день 21. цьвітня, не зважаючи на жадні перепони, пішли з лїстами і пушками на колекту.

Заходом о. Володимира Лотовича епископ МкДонель жертвував для потерпівших в наслідок війни $500. Пушками і лїстами зібрано понад $1.000, що разом виносить $1.500. З того осібно вислано $500, зложених епископом, а опісля $900; решта гроший є зложені на книжочці в банку до укінченя рахунку, бо ще не всї лїсти до сього часу, помимо поклику, зістали доручені.

Тож впослїдне взиваєть ся всіх тих панів, котрі мають у себе лїсти на збиранє жертв для голодуючих у старім краю, щоби безпроволочно зложили їх до дня 10. червня с. р. на руки предсїдателя; в противнім случаю їх імена будуть публично оголошені.

В Бруклині живе около 5 тисяч Українців, замешкалих в ріжних віддалених сторонах міста. Як оказує ся з касового звіту зібраних жертв, то зібрано досить поважну суму. Жертви ті віддослано до „Federal Trust Co. of Newark".

Всім жертводавцям складаємо на сїм місци сердечне спасибіг!

За Комітет „Українського Дня":
о. Володимир Лотович, предс.,
Володимир Яськевич, секр. фін.,
Михайло Заверуха, кас.

З BALTIMORE, MD.

Доповненє дописи щодо „Українського Дня" з числа 60-го „Свободи".

Коли читаємо часописи і довідуємо ся з них, як де працювали люди на „Український День", то з того переконуємо ся, що в дійсности були люди, котрі працювали щиро для народного добра, а були люди, котрі богато шкодили. І що-ж належить ся тим людям, котрі щиро працюють на народній ниві, а що належить ся шкідникам? Я думаю, що щирим людям належить ся велика пошана за те, що вони щиро народним добром займають ся. А тим, котрі всьо собі легковажать, що з народної роботи насьміваються ся і не хочуть себе зачисляти до української нації, але звуть себе якимись „твердими Русинами", — тим належить загальна погорда, або таки здоровий копняк, бо тепер такі часи настали, щоби зле затратити, а добре плекати для своєї будучности.

Я кажу, що ми з тих дописий набираємо практики і вчимо ся, як надалі маємо поступати в справах народних. Коли якісь люди зле робили, то мають ся на будуче поправити, а ті, що роблять добре, мають ще більший поступ зробити. Так би воно повинно бути, але — на превеликий жаль — так не є, бо иноді ті, що мають дістати признанє, дістають нагану...

Неодні люди роблять добре і раді би неба *прихилити свому народови; а що вони не люблять* вихвалювати ся, то дехто не може тих людий зрозуміти, чи може не хоче, і накидає ся на них з лайкою як на остатних. І таке тобі, Іване: най тебе бють; так твоїй жінцї треба!

Від нас була допись за „Український День" в 60. числї „Свободи". Там не було найменьшої неправди і кождий годить ся з тою дописю — окрім кацапів, котрі чують ся нею ображені... Кацапам ми не дивуємо ся, але що спонукало нашого о. Перепелицю до невдоволеня з тої дописи, сього ми не можемо зрозуміти...

В неділю, дня 27. мая б. р., наш духовний отець підчас проповіди у великій злости розкричав ся на нас, пощо ми кацапів нападаємо. Він зачав прозивати нас напасниками, казав, що Українці є з походженя Татарами, і що ми не повинні бавити ся політикою з кацапами, бо нас кацапи набють, або будуть нас арештувати. Проповідник накинув ся також на нашу часопись „Свободу", кажучи, що „Свобода" ніколи правди не писала і не пише. Говорив, що ми, Українці, не знаємо руских королів на Україні і таке инше.

Ми від себе відповідаємо коротко: Пощо Ви, Отче, нас зневажаєте? Пощо Ви так кацапню бороните? Ми думаємо, що як би Ви були перед „Українським Днем" погрозили кацапам так, як нам тепер, і поучили їх добре, то може бути, що було би і більше їх пристало до тої роботи, і з певностию було би більше зібрало ся жертв, ніж було зібрано.

Тепер запитаємо Вас, Отче, що Вас спонукало взяти під ноги нашу працю, до котрої і Ви самі трохи причинили ся? Чим Вас тих кількох кацапів настрашили, що Ви так „критикуєте" українську справу? Чи Ви читали де в історії, щоби Українці коли кого нападали? Українці все боронили ся, боронять ся і будуть боронити ся від всяких ворогів, від тої кацапні, від всякої зарази, а Ви, Отче, замісць тоту кацапню нищити, Ви підносите її на дусї і даєте українським виродкам змогу, щоби вони далї зраджували свій рідний нарід. Чи Ви не читаєте всюди по часописях, що вже раз треба положити конець тим всїм діявольським синам, а тоді буде згода і любов між нами?

Ви, Отче, говорите, що то якась лукава рука писала тую допись в 60. числї „Свободи". А я певний, що та рука написала чисту правду. Я знаю, що автор тої статї, при помочи инших щирих людий, через минувших два роки збирав на „Фонд визволеня України" і від себе давав, що міг, а тепер враз з другими збирав на „Український День". Тота рука, котру Ви, Отче, називаєте „лукавою", все займає ся народною працею, і буде займати ся!

Ще спитаємо Вас, Отче, чому Ви так противите ся словови „ми", яке було в „Свободі" подане. Хибаж Ви не знаєте, що лише слово „я" є кождому поступовому чоловікови противне, а слово „ми", яке означує загал, а не одиницю, нікого не ображає?

На кінци скажу, що Ваша „політика", Отче, не доведе до згоди в нашій громаді, бо сьвідомий Українець не буде єднати ся зі зрадником свого народу. Ми можемо кацапам простити дуже богато, але цїлувати ся з ними можемо аж тоді, коли вони навернуть ся до свого народу. Скорше ні!

Громадянин.

З YOUNGSTOWN, O.

Відповідь на напасть п. Й. Фурдаса.

Ми урядники гр.-кат. парохії Пресв. Тройці просимо Сьвітлу Редакцію „Свободи" помістити сих пару слів у відповідь п. Й. Фурдасови на його напасть, поміщену в час. „Свобода" (ч. 57, з 17. мая 1917). Ми пишемо в тій цїли, щоби український загал не судив нас по злобі п. Й. Фурдаса, але по правді.

Передівсїм мусимо тут заявити з натиском що се є безвстидна лож, неначеби о. В. Зацерковний і урядники церковні не дбали за школу та за просьвіту українського народу, або були ворогами сього. Пан Й. Фурдас минає ся з правдою, коли каже, що тому пять років, коли він просив ся за вчителя, не було школи. Від самого початку заснованя парохії школу провадили по змозі від часу до часу місцеві дякоучителї. Правда, не була то школа правильна на взір айриських, де діти побирають науку стало рано і пополудни — як також ріжні практики релїґійні, — але все таки по змозі обучувались наші дїти катехизму, приготовлялись до сповіди, до сьвятого Причастія і т. д. Тяжка то була праця для дїтий, бо вони, умучені цїлоденною наукою в публичних школах, не могли робити доброго поступу в науці, а многі, котрі мешкали дальше, зовсїм не могли користати з сеї школи.

Щоби всьому тому зарадити, ухвалено попросити до помочи руські Сестри і отворити школу на кождім більшім плейзї. В тій справі ми вже удавали ся до покійного епископа, до Впр. Адміністратора дієцезії і до руських Сестер в Філядельфії — та дарма! Сестри Василїянки раді би нам помочи, та що-ж, коли сил не мають. Наш український загал ще не порозумів, яку велику користь може принести нам власна парохіяльна школа, проваджена своїми руськими Сестрами-законницями.

Наші українські патріоти в роді п. Й. Фурдаса волять марнувати гріш на коршми, на клюби, забави, автомобілї та на соціялістичні шмати, ніж дати на висшу школу Сестер Василїянок. Наш нарід, заголюканий тими безбожниками, чогось боїть ся дати свої доньки до монастиря, щоби вони були учительками. А котрий дасть, то ще хотів би, щоб йому заплатити за доньку...

З тої причини — задля браку своїх сил — о. В. Зацерковний попросив тут айриські учительки до помочи. Вони вчили за дармо кождої неділї, та не довго ми тїшили ся тою школою недільною! Довідали ся про се патріоти в роді п. Й. Фурдаса і розбили ту недільну школу, за котрою п. Й. Фурдас проливає крокодилячі сльози в своїй дописи. Розбили тому, бо — мовляв — ми анґлїйщимо дїти!

Наша громада була би давно приняла за учителя і п. Й. Фурдаса, але що-ж, коли він не здібний на се становище. Він не має потрібних відомостий. Впрочім чоловік, що сам є темний, як може другого просьвіщати?... Як може такий чоловік учити дїти, як він публично голосить, що Бога нема, що сьвіт повстав з великого вітру, що по смерти нема житя, що чоловік є без душі, а церква — попівський вимисл?

Ми не є ворогами просьвіти. Ми лише виступаємо проти тої просьвіти, яку голосить і сїє п. Й. Фурдас з своїми товаришами, а котра не є нічим, лише звичайною киринею.

Ми тут мусимо ще раз з натиском зазначити, що від самих початків заснованя тут парохії, о В. Зацерковний враз зі своїми урядниками і парохіянами в спосіб подиву гідний без упину працював для піднесеня просьвіти між українським робучим народом в Юнґставн, О. В тій цїли був заложений при церкві кружок аматорський і читальня і хор і курс неграмотних; вибудовано прекрасну сцену, справлено дорогі костюми і т. д., і т. д. Були часи, що кождого місяця було представленє аматорське. Та, на жаль, все те розбив п. Й. Фурдас своєю киринею, хиба лише на те, щоби мав на що „нарікати".

Коли лише п. Й. Фурдас довідав ся, що ми даємо представленє, він зараз приманював до себе котрогось з акторів-аматорів і так його упоїв, що ціле представленє зійшло на ніщо; а не помогло те, то він відмовляв людий від представленя. Мовляв: не йдіть на представленє, бо ті гроші йдуть попови до кишені, і т. п. А коли ми запросили делеґата з Ню Йорку на просьвітне віче, то п. Й. Фурдас і його „товариші" своїм тупанем, свистом і риком зробили з галї стайню і не дали нікому говорити, аж треба було поліцію кликати... Колиж прийшло записувати ся до „Просьвіти", то п. Й. Фурдас і його прихильники повтікали з галї. За се наших українських робітників понад шістьдесять записало ся.

Нас дуже дивує, що може п. Й. Фурдаса обходити наша церква, на котру він за 5 лїт ані цента не дав, але ще проти неї воював так, що ми мусїли нераз поліцію взивати. Що можуть обходити п. Й. Фурдаса довги нашої церкви?!

Се нечесно ставити в сумнїв солїдну церковну господарку перед українським загалом і тим посуджувати сьвященика і урядників о ошуство чи марнотравство, цькувати на них добрих і спокійних парохіян і підкопувати сим їх повагу — тимбільше, коли добре знає ся, що ті урядники враз зі сьвящеником працюють для церкви безкористно і совісно, ба ще свої гроші вложили в парохіяльне майно.

Чиж церковні урядники зле зробили, коли не дали п. Й. Фурдасови жаданих ним $60 на місяць за секретарство при церкві, о котре він так дуже побивав ся, а вибрали чесних людий, котрі ще нині ту роботу роблять гоноровo?

Вкінци, щоби доказати парохіянам, що наші руки чисті, ми, урядники церковні, віддали п. Й. Фурдасови всї парохіяльні книжки до контролї, хоч він до сього не мав права. Пан Й. Фурдас обрахував їх ґрунтовно, бо за всї лїта, і на річнім парохіяльнім мітінґу з болем серця мусїв признати перед цїлою парохією, що всї церковні рахунки є в порядку.

Як же тепер той чоловік сьміє підносити своє чоло перед нашим загалом і кидати болотом на солїдну господарку сьвященика і церковних урядників, а побожних, спокійних парохіян називати ходячими трупами?! Се може робити лише чоловік нечесний, чоловік, що називає себе інтернаціональним соціялістом.

Церковний уряд гр.-кат. церкви Пресв. Тройці в Юнґставн, О.

Іван Рудик, предс., О. Савочка,
Дмитро Ткачик, кас., Андрій Потічка,
М. Адамовський, секр., Теодор Наковський,
Максим Савочка, Дмитро Тимник.

(Церковна печатка)

ДО ВІДОМА СЛАВНИМ СІЧАМ.

ПОЗІР! СІЧИ!

В неділю, дня 15-го Липня (*July*) с. р. відбудеть ся Перше „Січове Сьвято **В ЧЕСТЬ 260-ЛІТНИХ РОКОВИН ПАМЯТИ СМЕРТИ ГЕТЬМАНА БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО.** 61-66

Се Сьвято устроює Ню-Йорська Січ, яко перший відділ Січової Орґанізації в Злучених Державах, в „Belvedere Park", Junction Ave., North Beach, L. I. N. Y.

Січи в околици Ню Йорку мають приготовити ся як слїд до чинної участи в тім Сьвятї як також до виступу у вільних вправах. Котра Січ не зголосить ся до участи в Січовім Сьвятї найдальше до 1-го Липня буде уважати ся її за нездару. Січи з дальших околиць повинні що найменьше вислати своїх делеґатів на Січове Сьвято. Дальші справи про Січове Сьвято будуть поміщені час від часу в українських часописях. По всякі інформації що до Січового Сьвята пишіть на низше подану адресу. Здорові були! — **Олекса Гиса,** писар, c/o Ukrainian Commercial House, 218 East 6th St., New York City.

СТОРІНКА „ПРОСЬВІТНОЇ КОМІСІЇ“ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

В. ЛУНКЕВИЧ.

З житя первісного чоловіка і сучасних дикунів.

Переклала
Олена Охримович-Залізнякова.

II. ПРО ПРАСТАРІ ЧАСИ.

Богато тисячиліт минуло з тої пори, як на земли появили ся люди. Були царства — великі, могучі — та їх не стало; жили народи, колись многочисленні і сильні, а тепер їх нема. Держави падали, а на їх розвалинах виростали нові; на місце одних народів являли ся другі, житє людий зміняло ся, лад, звичаї і обичаї ставали ся чимраз більше ріжнородні.

Ви спитаєте: звідки ми то всьо знаємо? Про те, що було сотки, тисячі літ тому назад розказують нам стародавні книги, літописи і написи викувані на могильних памятниках і плитах. Але були і такі часи, коли люди не мали жадного понятя о літописях, бо штука писаня не була ще відкрита.

То часи — далекої від нас, давної давнини, то ті часи, котрі ми називаємо „непамятними“. І тоді земля давала людям захист і поживу, і тоді багряніла від крови ворогуючих з собою племен, чула стони нещасливих та радісні оклики вибранців судьби. І тоді люди збирались в більші громади, закладали осібні оселї, а може бути, що і великі міста, мали начальників та войовників, підчиняли ся неписаним законам, заключували подружа, виховували діти і т. д. Але хтож розкаже нам правду про ті старі часи? Письм з того часу не лишило ся жадних, бож тоді ніхто писати не умів. Правда, майже в кождім народї істнують ріжні переказни про давні часи і ті переходять з уст до уст, від дідів та прадідів до синів і внуків, але в тих переказах так много казочного, зерно правди так дуже обмотане видумками, що не мож на них спустити ся.

Щож тут робити? До кого звернути ся з запитом про житє первісних людий?

Наука і тут приходить з підмогою цікавости чоловіка: она показує нам ту дорогу, котра веде до пізнаня житя народів, що заселювали землю много тисяч літ тому взад; дорога та проста, а певна. Справа має ся так:

На берегах декотрих великих рік, озер і морей в нанесеній почві, в печерах, що так часто стрічають ся в гористих околицях, в могилах старого, бог зна колишнього, цілком вже забутого і зарослого кладовища — всюди в таких місцях знаходили нераз дивні знаряди і зброю з каменя, бронзи або зеліза, черепки глиняної посуди, ріжні незугарні вироби із кости, рога і т. п. — і все те находить ся враз з скелетами або розсипаними кістьми та черепами людий.

Щож се за останки? Звідкіля вони взяли ся? До кого належали? Тут найдете ви ножі і скребачки із кременя, топори, молоти і долота з каменя, кремінні бронзові або зелізні наконечники від копій і стріл, кістяні іґли, шила, гарпуни і гачки до ловленя риб і много иншого. Ясна річ, що все те діло рук людських і що всім тим послугував ся чоловік, як предметами потрібними в щоденнім житю. Минали віки, наставали инші часи і спосіб житя поступав много наперед, домашна обстанова і всілякі потрібні предмети ставали щораз ліпші і богатші, більше ріжнородні, посчезали кремінні стріли, камінні топори і кістяні іґли, ізчез з лиця землї і той нарід, що колись там послугував ся камінними знарядами — та память про минуле все таки лишила ся. Із марних останків, що заховали ся в земли та печерах, можемо догадати ся про спосіб житя людий із давноминулих віків.

Памятники старини розкидані по всій земли. В північній Америці, а також у нас на Україні є богато усипаних горбків, що звуть ся курганами. Кургани се посмертні могили первісних людий. В таких могилах знаходять скелети людий а коло них ріжні предмети: камінні знаряди, глиняну посуду та хатну обстанову. Як все те тут дістало ся — не трудно догадати ся. Первісний чоловік ховаючи покійників, клав враз з ними до могили і ті всі предмети, яких померші уживали за житя.

Такий звичай заховав ся декуди ще і до нині, а в ті часи, з котрих походять могили-кургани був він загально-людським; звідки взяло би ся в иншім разї все те, що находить ся в курганах?

Бачимо, що розкопки в курганах зробили ученим велику прислугу; завдяки їм, ми знаємо яке оруже носили первісні люди, які знаряди знаходили ся в їх домах, які були у них похоронні звичаї. Але се ще не все. В многих околицях заховали ся по нинї останки домівок і сьвятинь, нагробні памятники, воєнні укріпленя, башти та инші будівлї з прастарих часів. Одні з тих розвалин засипані грубою верствою піску, глини та шутру, другі пишають ся на поверхні землї. Сотні віків минуло від тодї, коли люди побудували їх, а вони все ще держать ся, як би на памятку потомству. А памятного в них дійсно богато.

Ті розвалини яснійше рисують житє первісного чоловіка; ми довідуєм ся, де і як він жив, як ставив свою домівку, чим прикрашував її і т. и. По останкам тих часів можемо судити про тодішне житє, бо памятки глубокої старовини начеб воскрешували перед нами житє первісної людини.

Одно особливо цікаве. Показує ся, що домівки, зброя, знаряди, словом всї вироби нинїшних дикунів і первісних людий дуже подібні до себе.

Виходить так, що люди з прастарих віків були дуже похожі на теперішних дикунів, а сучасні дикуни Австралійці, мешканці Огненної Землї, Бушмени живуть ще і нинї так, як жили первісні люди. От чому сучасних дикунів називають „первісними людьми“ і чому по житю нинїшних диких людий ми можемо судити о звичаях і обичаях тих людий, що заселювали землю перед тисячами літ.

III. ПЕЧЕРНИЙ ЧОЛОВІК.

Познакомім ся близше з тим, як жив первісний чоловік. Возьмім спочатку первісних людий Европи то є тих, котрі мешкали на просторах нинїшних німецьких та француських земель.

Перед нами початок людського житя в Европі — ті часи, коли вперше зявив ся тут чоловік. Він не мав тодї инших домівок крім тих, які дала йому сама природа, а такими мешканями-криївками були печери. Але і печери не легко було здобути тодішному чоловікови. З часта звірі мали до них претенсії — і поселювали ся в печерах то вовки, то гієни, то великі люті медведї. Тому то прастарим мешканцям Европи приходило ся зводити з тими звірятами борбу, убивати або проганяти їх з печер, щоби самими стати хазяїнами житла.

Так чи сяк здобував чоловік печеру і зимував в нїй, а на лїто ставив собі шалаш із звірячих скір, подібний до тих, в яких і до нинї проводять лїто північні народи Азії і Америки то є Ескімоси і Самоїди.

Не одно таке житло печерного чоловіка — ся назва цілком для него відповідна — заховала ся по нинїшний день. Зайдім до одної з печер, а то що знайдемо в нїй, розкаже нам подрібно про житє-буте свого давного, дикого мешканця. Печера висока і простора в нїй свобідно могла помістити ся хочби і велика рдина печерного чоловіка.

Дно єї усїяне кістками звірят, на котрих полював чоловік, щоби здобути собі поживу. Ту валяють ся кости мамута (волохатого слоня), рена, дикого коня, дика, печерного медведя, зубра, оленя і дикого кота, кости пірнатої дичини і ріжнородних риб. Серед тих костомах трафляють ся точені роги оленя, черепи і нижні щоки медведя, проверчені зуби; там дальше останки паленища — купа обгорілого та обкопченого каміня, уголь, попіл, кусні обгорілого дерева.

1. топір; 2. колотушка; 3. мотика із оленячого рога; 4, 5, 6. молоти-топори; 7, 8. камінні долота; 9. камінна мотика в оправі із оленячого рога і дерева; 10, 11, 12, 13, 14, 15 і 16. камінні наконечники копій і стріл; 17. камінна голка.

А от і знаряди з каменя і кости — ґескладні камінні ножі, пили з кременя, скребачки, камінні топори, наконечники стріл і копій та кістяні шила, голки і гарпуни.

Мешканці острова Цейльон, в Азії, що й досі живуть перед-історичним житєм, не мають хат а криють ся по лїсах та печерах. Запинала дали їм чужі, культурні люди.

Що говорить вам та печера і увесь знайдений в нїй хлам? Яку картину житя малює перед вами? Чи можете ви представити собі спосіб житя печерного чоловіка? Здаєть ся мож, але для того треба порівнати знайдені предмети з подібними знарядами нинїшних дикунів. Таке порівнанє поможе вам з'образити житє печерного чоловіка повнійше і яснійше. І дійсно знана се річ, що дикуни з острова Цейльона покидають на зиму лїсисті рівнини і поселюють ся в печерах серед скал; таксамо і многим племенам Африки служать печери замість домів, яких вони не вміють будувати.

Дальше камінні знаряди печерного чоловіка дуже похожі на знаряди теперішних дикунів з Австралії і Огненної Землї, а знайдені в печері кістяні іґли, шила та гарпуни цілком такі, які подибаємо тепер у Ескімосів, Ляплядців і инших північних народів. Отже можемо догадувати ся, що і житє печерного чоловіка було похоже на житє нинїшних дикунів.

Перенесім ся думками в ті давно-минулі часи, коли в Німеччинї і Франції замість нинїшних Французів і Німців жили троглодити то є печерні люди.

Перед нами простора печера. При вході лежать великі каменюки, ними затарасовує печерний чоловік вхід до своєї печери на ніч, підчас сильних морозів чи небезпеки, — се наче двері. В печері темно — лише невеличку частину осьвічує огонь, що палає в куті на камінним огнищу. Кругом огня гурток людий. То жінки і дїти. На дворі великі морози і тому закутані вони в звірячі скіри. Одна з жінок порає ся коло огнища — певно приготовлює обід; друга шиє одежу зі скір. У неї в руках іґла з лебединої кости, кістяне шило, а замість ниток тонкі, скручені жили оленя; ними зшиває вона скіру. Другі жінки і дїти гріють ся біля огня, в печері дим і чад. На земли денеде розстелені звірячі скіри — то їх постелї, а попід стіну поскладані ріжні знаряди необхідні до мисливства і риболовлї — одинноких занять печерного чоловіка.

Дикун-ловець.

Про управу землї та годівлю худоби він не має понятя. Жадних домашних звірів у него нема, нема навіть псів, котрі тілько прислуг віддають чоловікови підчас ловів. Але деж мущини сеї домівки? Чим вони занимають ся? Їх трох стоїть недалеко входу печери та збирають ся на лови. Який дивний їх вигляд! Всї вони одїті в скіру, шерстию на верх. На однім з них скіра печерного медведя; він влїз в ню руками і ногами і навіть на голові сторчить скіра з голови медведя, якби яка шапка.

З далека можнаби взяти сего мисливця за медведя, що звів ся на задні лапи.

В руках у него довге деревляне копіє з наконечником із кременя, а через плечі висить великий кремінний ніж і камінний топір.

Другий одітий в скіру дикого коня; в руках у него лук з тятивою з оленячих жил, а за плечима грубий скіряний мішок з стрілами, до котрих прикріплені вістря з кременя і кости. Третий в своїм дивнім строю нагадує оленя, на нім одежа з оленячої скіри. В руках у него грубезна ломака, котрою він майстерно орудує. У всіх трох повішані на одежи зуби диких коний або щоки диких котів. Щож се — прикраса чи талізман, що охороняє від пригод і приносить щасте на ловах?

І нині много дикунів носить намисто з зубів, нанизаних на шнурок, або прикріпляє ріжні звірячі кісточки, думаючи, що вони відвернуть від них нечисту силу, охоронять від слабости, або і принесуть щасте.

Те саме роблять і наші забобонні люди надіваючи на себе щось проти „уроків" і т. п. — В такій одежи, в якій бачили ми наших ловців, мож легко підкрасти ся до звіряти — та справити ся з ним не легко. Приходить ся вживати кола і копія, стріли і топора, а також звичайного каміня. Особливо тяжке польоване на печерного медведя. Найлекше заманити його в закриті галузєм ями, а потім забивати на смерть каміпєм. За те, як лови вдадуть ся, то печерний чоловік вертає домів тягучи за собою великого оленя, або обвантажений дрібною дичиною, заяцями, качками, вороцами та цурами. Треба наперед здерти з оле-

Несуть убитого тапіра.

ня скіру — що і роблять вони ножами та скребачками, зробленими також з рогів оленя. Тоді тягнуть жінки та діти цілого оленя в печеру і кладуть на плиту. У всіх лиця задоволені і оживлені в надії смачного обіду. Оден з ловців бере з землі велику нижну щоку медведя закінчену клом і зачинає розрубувати звіря на части; медведяча щока — дуже добрий інструмент до патрошеня та розрізуваня добичі. Тимчасом другий розрізує жили оленя і випускає кров до начиня — зробленого з черепа якогось звіряти. Таких черепів-горнків в печері кілька, треба їх на воду та на сьвіжу кров, що вважає ся в печері дуже смачною стравою.

Вкінци добича розділена на части і сімя печерного чоловіка бере ся до їди. Наперед розкривають черепи та виїдають мозок — також великий присмак. А як мясо відділене від кости, то всі хапають за великі кости, розбивають їх і висисають шпік (кістний мозок). Але правдивого обіду ще не було. Готовлять його жінки. Накладають на розжарену плиту кавалки мяса і обертають його тонкими, острими кістками. Всі чекають на смачну печеню, а кому не стає терпцю ждати, то ріже собі тимчасом по кусневи сирого мяса. Наївши ся доволі наші „троґльодіти" сплять, а попіспавши опять їдять або знову збирають ся на лови чи на рибу.

Риболовля — то улюблене занятє печерного чоловіка. До того має він гарпуни, остроги та гачки — зсьо з кости або рога.

Так на мисливстві, риболовли, борбі з дикими звірятами, на їді і приладжуваню всяких потрібних знарядів сходило житє печерного чоловіка. Невеселе було те житє! Невпинна борба з природою, цілковите неуміннє числити ся з її силами, житє в бруді і задусі печери — щож ту веселого? Печера — бачиш — захист непевний; нині вона твоя, а завтра дивиш ся — присвоїв собі еї печерний медвідь чи гієна та ще і дітий твоїх поїв. Лови — також непевне средство прожитку. А хатна обстанова печерного чоловіка, а сьмішна та невигідна його одежа? А ті нужденні відламки кременя, котрі служать йому і замість ножів і замість стріл та копий? Біда тай тільки...

Олекса Стороженко.

МЕЖИГОРСЬКИЙ ДІД.

(Оповіданнє бабусі).

—o—

Я ще була дівчиною, як ходив до нас із Межигоря якийсь здоровенний дід — пасішник, чи що. Такий якось чудний був, — зовсім і на пасішника не походив. Батько казав, що він літ пятдесять був січовиком, бив ся з Ордою, та вже як зстарів ся, — приїхав на байдаку з кошовим у Межигоря і зробивсь у ченців пасішником. Отож було, як обридне йому сидіть із ченцями, то й прийде до батька, та й балакають собі у двох, споминаючи старовину; бо й батькові доставало ся на своїму віку бувати у бувальцях. Було, як зачнуть об войні розмовляти, то дідуган зараз і в боки береть-ся, і вус крутить, і чорта згадує... Їй-же Богу правда! Поки ще не випє, то було і многі літа співа і батьку, і матері, і мині, апостола чита, — а голос такий у його був, як з бочки, аж вікна джирчять, аж глина з стелі сиплеть-ся. Як же випив чарку, другу, — то вже годі з писанія, зараз почне пісні співать, баляси точить, та таке вигадувать, хоч з хати тікай; було, й мене зачіпа... Їй-же Богу правда! Така вже, бачите, запорозька натура: ні літа її не вивітрять, ні під сивим волосом не сховаєть-ся. І молив ся він якось чудно, не так, як ченці, а мовчки, — поклонів не кладе — а чотків1) було йому ченці й не настачать ся: уранці подарують, а в-вечері вже не питай, — загубив.

Раз мині довелось і бачить, як він молив ся. Прийшов до нас та й забалакав ся до пізнього вечора, — а тут ік ночі насунули хмари, кругом замазалось, — а там як ушкварить дощ як з відра, зробилось неначе горобина ніч2). От батько і уговорив діда переночувать у нас, бо до пасіки було верстов пять. „Орисю", каже мині батько: „постели пан-отцеві у сьвітлиці" (була у нас через сіни сьвітличка). Узяла я перину, подушки і пішла; стелю, — а тут і чернець увійшов. Тільки ввійшов, так і хряпнувсь на-вколішки; як ударить себе в груди, так руки й заклякли в його навхрест; як гляне на ікону, аж очи, що вже од старости позападали, викотились і заблищали, аж побілів, як крейда! Як глянула я на діда, то мині здалось — не то Господь, і стіна почула його молитву!... Аж груди мині заложило, — сама не знаю, як і я опинилась на колінах, і подумала собі мовчки: „Господи, помилуй і мене грішну!" Не довго й молився: устав, — тут тільки догледівсь, що я у сьвітличці. „А що ти", каже, „тут робиш?" А я йому кажу: „Стелю вам постелю" А він мене цмок — і поцілував... Зараз із неба, мов з печи: „Нехай же", каже, „тобі за се приснить ся гарний козак".

Так оттой, кажу, дід і співав і компонував пісні й думки. Раз у неділю, після обід, вийшов у садок і каже мині:

— Хочеш, Орисю, я тебе навчу пісень і думок?

— Навчіть, пан-отче, кажу: — я дуже люблю і пісні і думки.

Я я з-молоду дуже була гостра: було на вулиці, на вечорницях, у досьвітки, в колядці, на ігрищах, ніхто як я перед веде. Без мене не знали, як і за що взять ся, як і пісню завести. Було як мати не пустить мене на вечорниці, то й парубки порозходять ся; а станемо грать ся в хрещика, або в гусей, то ні один парубок, зо всього села, не дожене мене: така була прудка... їй-же то Богу правда! А парубки які були!... не теперішним рівня! Які тепер парубки? оскублені горобці перед тими!... ка-зна на що попереводились... Ті, було зійдуть ся на вечорниці в кармазинах, в блаватасі3), у високих сивушевих шапках, та як стануть балиндрасить, то й мертвий би розреготав ся, їй-же Богу правда!... А було як понаходять з Київа вартові козаки, то такий гармідер підіймуть, — хоч тікай із села! Нашим парубкам пики порозбивають, оселедці пообривають, всі вечорниці розженуть... Та й нашому брату доставалось: піймають було дівчину — а вже од них не втечеш, і мене ловили, — обступлють та й не пускають. „Се", кажуть, „відьма: ми її бачили на Лисій горі!" Божиш ся, заприсягаєш ся, так не ймуть віри: „треба", кажуть, „подивить ся, чи нема у неї хвостика". І вже, кажу, не втечеш од них і не сховаєш ся, хоч пущі такі кругом села були, що не продереш ся, пальця не просунеш. Теперечки і не вгадаєш, де той і ліс був; тоді трава висча була, як тепер дерево... їй-же Богу правда! Косарі, було, косять, то аж коси ламають, а теперечки що? і в коліно тієї трави не буде...

Ну, так бачите... що-ж я таке росказувала?... От їй-же Богу забула... Як згадаєш молоді літа, то здаєть ся і не вернулась би назад, — там би з думкою й осталась!... Еге, про думки, про ченця. „Хочеш", каже, „я тебе навчу пісням і думкам? Як я вмру, то вони ще з тобою поживуть який час". От я і вивчилась, і старшу дочку Оксану навчила, так шкода ж: дочка моя вмерла а з нею і пісні і думки. Та ще як небога і вмерла: наглою смертю, глинище завалилось та й її придавило... Після себе оставила двоє діточок: хлопчика і дівчинку, манюсеньких, ще так тільки що од землі піднялись. Та й сиротам не дав Бог талану: унука оддали в некрути і погнали під Турка, та там десь у шпиталі і вмер, а унучка... Опять забрехалась!... що бо я росказувала?... їй-же Богу забула!... Еге, навчив мене чернечий дід пісням і думкам, і які-ж гарні були ті пісні й думки! так до серця й прикипіли. Де б не була, куди б не пішла, і вони зо мною, як курчата за квочкою. Засну, так і в сон мій залітають, як ті бжілки, що гудуть в вітях липи, як вкриєть-ся вона пахучим цьвітом; а теперечки усе забула, усе розвіялось, як та роса, що ніхто й не знає, куди вона ховаєть-ся. Одну тільки думку ще й памятую, та й ту забуду, коли Господь протягне віку. Та й не довго ж мині вже і дихать на сім сьвіті: зовсім стара стала, і ноги не держуть, і не дочуваю, і не добачаю, а часом так груди заложить, що й голосу не одведу... Сю зіму трохи була не замерзла біля самісіньких дверей. Піднялась страшенна хуртовина, а я й вийшла з хати; тільки переступила поріг, а мене як підхопить вітер — та в сугорб; силкуюсь устать, а мене так і валить, так снігом і заміта; кричу, так що з мого крику, коли вітер на десять голосів і реве, й виє, і скиглить і реготить!... Та вже дівчата, спасибі їм, догледілись, що мене нема, вийшли, вигребли з сугорба та й внесли у хату; трохи не одубіла... їй-же Богу правда!

Що-ж я росказувала?... опять забула... Що за напасть така!... Почну, почну, та й теє... і зібюсь з пантелику... Чи пак, про думку... Кажу ж вам, що одну тільки і памятую. Дід мині казав, що скомпонував її, як ще був молодим і остав ся після батька та матери круглим сиротою. От слухайте, поки ще не забула:

Схиливши голову козак,
На розпутті стояв,
З своїм серцем неборак
Таку думку гадав:
„Один, як билина в полі,
Чахну, загибаю,
Не по своїй волі
Талану шукаю.
Нема неньї, нема тата,
Нема сестри, нема брата,

Нема жінки,
Нема тітки,
Нема волі,
Нема долі...

Моя ж хатина —
В сирій землі домовина!"
А серце йому в одвіт...
Такий дає привіт:
„Не жури ся, козаче,
Забудь своє горе,
Оглянь ся, небораче,
На білий сьвіт-море!
Твоя мати — твоя воля;
Батько твій —
Степ сивий;
Сестра твоя — твоя доля;
Брати твої — два пистоля!
Гостра шабля — твоя жінка,
Яничарка4) — твоя тітка,
А хатина —
Сьвіт без тина,
Козацька перина!

Мати-воля тебе знарядить,
Батько-степ тебе направить,
Сестра-доля не покине,
Шабля-тітка не загине,
Брати-пистолі оборонять,
Яничарка врагів одгонить.
Іди ж, козак, сьвіт за очима
Неси свою смерть за плечима.
Не бійсь смерти: поки живеш —

Її нема,
А як умреш —
Тебе чорт-ма!"

Ото вам і думочка. — І ті гарні були, так забула ж... їй-же Богу забула!... Стара вже стала, пора б і кісточкам на вічний покой... А здаєть-ся, буцім ще і не дуже стара. Адже-ж Кротиха старіша од мене: я була ще дівчинкою, а в неї вже було троє діточок, а і досі що-року ходить на Пречисту у Київ пішки... А та — як її?... Дудничиха... так ся далеко ще старіша од Кротихи, а ще держить її Господь на сім сьвіті. У той рік, як я виходила за-між, вона оженила сина з дочкою того... як його?... що жив в тім селі, на горі, проти того, що млин збудував... він же ще чумакував... Ні, збрехала!... що я кажу!... не він чумакував, а той... як його?... що біля манастиря пасіка. На умі вертить ся, так не згадаю ж... іще-ж біля його хати і верба росте... та ні!... Оттак збреши!... Не верба — а колодязь... його ж усі знають... Га?... не чую... кахи-кахи-кахи... ох, лишечко! груди заложило... кахи-кахи, кахи-кахи-кахи!

1) Чотки—шнурочок з кульками, щоби рахувати на них свої молитви. 2) Горобина ніч—дуже бурлива ніч зо зливою, громами і блискавками. 3) Блаватас—синя, шовкова матерія. 4) Яничарка—фузія, яку мали яничари.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАНЄ ВЕДЕ ДО ПРОСЬВІТИ, А ПРОСЬВІТА —СЕ СИЛА.—ПИШІТЬ ПО ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ", 83 ГРЕНД Ст., ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.